Uhrien oikeudet jäsenmaittain

Suécia

Rikoksen uhri on henkilö, joka on kärsinyt vahinkoa kansallisen lainsäädännön mukaisesti rikokseksi määriteltävän tapahtuman seurauksena. Vahingon kohteena on voinut olla henkilö itse, tai hänen omaisuuttaan on voitu vahingoittaa tai varastaa. Rikoksen uhrilla on tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen tuomioistuinkäsittelyä, sen aikana ja sen jälkeen. Lisäksi hänellä voi olla oikeus erilaisiin tukimuotoihin sekä korvaukseen rikoksen aiheuttamista vahingoista.
Ruotsissa rikosoikeudellinen menettely alkaa rikoksen selvittämisellä eli niin sanotulla esitutkinnalla (*förundersökning*). Esitutkinta täytyy tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta aloittaa, jos on syytä epäillä, että on tapahtunut rikos. Esitutkinnan suorittaa poliisi, mutta sitä johtaa toisinaan syyttäjä. Esitutkinnan valmistumisen jälkeen syyttäjä voi päättää luovuttaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi tai – jos hän katsoo, ettei näyttö riitä – lopettaa asian käsittelyn ilman, että se viedään oikeuteen. Jos asia luovutetaan tuomioistuimen käsiteltäväksi, seuraa oikeudenkäynti. Oikeudenkäynnissä tuomioistuin arvioi kaikki esitetyt todisteet ja päättää, tuomitaanko syytetty rikoksesta vai ei. Tuomioistuin tiedottaa myös mahdollisuuksista valittaa ylempiin oikeusasteisiin.
Rikoksen uhri on tärkeä toimija rikosoikeudenkäynnissä, ja hänellä on erilaisia oikeuksia. Uhri voi osallistua oikeudenkäyntiin **ilman erityistä oikeudellista asemaa**, mutta hän voi osallistua myös aktiivisemmin **oikeudenkäynnin osapuolena**. Hän voi vaatia vahingonkorvausta tai tukea syyttäjää. Joissain tapauksissa uhri voi nostaa oma-aloitteisesti **asianomistajasyytteen** (*enskilt åtal*), jos syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta.

Tarvittavat tiedot löytyvät alla olevien linkkien kautta

1 - Rikoksen uhrin oikeudet
2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana
3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen
4 - Korvaus
5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

1 - Rikoksen uhrin oikeudet

Mitä tietoja rikoksen uhri saa viranomaisilta (esim. poliisilta tai syyttäjältä), jo ennen kuin rikosilmoitus on tehty?

Poliisin ja syyttäjän on kerrottava rikoksen uhrille:
hänen mahdollisuuksistaan vaatia vahingonkorvausta epäillyltä tai valtiolta
että syyttäjä valmistelee ja esittää vahingonkorvausvaatimuksen tuomioistuimelle, jos rikoksen uhri niin haluaa
lähestymiskieltoa, oikeudenkäyntiavustajia ja tukihenkilöitä koskevista säännöistä
kuinka haetaan oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa
sovittelun mahdollisuuksista ja edellytyksistä
tukea ja apua tarjoavista viranomaisista ja järjestöistä
yhteystiedot, joita rikoksen uhri tarvitsee saadakseen tietoja omasta jutustaan
jatkokäsittelystä ja mikä rikoksen uhrin rooli on siinä
oikeudesta käännös- ja tulkkauspalveluihin
oikeudesta kulukorvauksiin
jos esitutkintaa ei ole käynnistetty tai se on lopetettu
mihin rikoksen uhri voi jättää juttunsa käsittelyä koskevan valituksen
onko jutussa nostettu syyte
jos kiinniotettu tai pidätetty henkilö pakenee.
Edellä mainitut tiedot annetaan rikosilmoituksen tekemisen jälkeen. Tietoa voi kuitenkin etsiä esim. rikosuhriviranomaisen (Brottsoffermyndigheten) verkkosivuilta ennen rikosilmoituksen tekemistä.

Rikoksen uhri (unionin kansalainen tai unionin ulkopuolisen maan kansalainen) ei asu maassa, jossa rikos tapahtui. Miten hänen oikeuksiaan suojellaan?

Jos ulkomaalainen joutuu Ruotsissa rikoksen uhriksi, hänellä on oikeus saada samat tiedot kuin Ruotsin kansalaisella (ks. edellä). Rikoksen uhrilla on myös oikeus käännös- ja tulkkauspalveluihin, jos hän ei osaa ruotsia.
Ulkomailla rikoksen uhriksi joutunut saa tietoja oikeuksistaan kyseisen maan viranomaisilta. Lisätietoja rikoksen uhrin oikeuksista muissa EU-maissa on saatavilla täällä.

Mitä tietoja hänelle annetaan, jos hän tekee rikosilmoituksen?

Poliisin ja syyttäjän on kerrottava rikoksen uhrille:
hänen mahdollisuuksistaan vaatia vahingonkorvausta epäillyltä tai valtiolta
että syyttäjä valmistelee ja esittää vahingonkorvausvaatimuksen tuomioistuimelle, jos rikoksen uhri niin haluaa
lähestymiskieltoa, oikeudenkäyntiavustajia ja tukihenkilöitä koskevista säännöistä
kuinka haetaan oikeusapua ja oikeudellista neuvontaa
sovittelun mahdollisuuksista ja edellytyksistä
tukea ja apua tarjoavista viranomaisista ja järjestöistä
yhteystiedot, joita rikoksen uhri tarvitsee saadakseen tietoja omasta jutustaan
jatkokäsittelystä ja mikä rikoksen uhrin rooli on siinä
oikeudesta käännös- ja tulkkauspalveluihin
oikeudesta kulukorvauksiin
jos esitutkintaa ei ole käynnistetty tai se on lopetettu

mihin rikoksen uhri voi jättää juttunsa käsittelyä koskevan valituksen
onko jutussa nostettu syyte
jos kiinniotettu tai pidätetty henkilö pakenee.

Onko rikoksen uhrilla oikeus maksuttomiin käännös- ja tulkkauspalveluihin (poliisin tai muiden viranomaisten kanssa asioidessa tai rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Rikoksen uhrilla on oikeus käännös- ja tulkkauspalveluihin, jos hän ei osaa ruotsia.

Miten viranomaiset huolehtivat siitä, että rikoksen uhri ymmärtää heitä ja he uhria (jos kyseessä on lapsi tai vammainen henkilö)?

Rikoksen uhrilla on oikeus tulkkiin, jos hän on kuuro tai hänellä on kuulovamma tai puhehäiriö.
Rikosuhriviranomaisilla on erityisesti lapsille räätälöityä aineistoa. Tietoa rikoksen uhrin oikeuksista löytyy osoitteesta https://www.jagvillveta.se/.
Myös poliisin sivuilla on erityisesti lapsille suunnattua tietoa: https://polisen.se/Utsatt-for-brott/Olika-typer-av-brott/Barn-och-ungdomar/

Rikoksen uhrien tukipalvelut

Mitä kautta uhri voi saada tukea?

Useat eri yhdistykset ja järjestöt tarjoavat tukea rikoksen uhreille. Lain mukaan myös kunnan sosiaalipalvelujen on tarjottava tukea ja apua rikoksen uhrille ja hänen läheisilleen.

Ohjaako poliisi uhrin automaattisesti tukipalvelujen piiriin?

Poliisi antaa rikosilmoituksen tekemisen yhteydessä tietoa viranomaisista ja järjestöistä, jotka tarjoavat tukea ja apua. Rikoksen uhrin luvalla poliisi antaa joissakin tapauksissa uhrin yhteystiedot esim. rikosuhripäivystykseen, joka ottaa yhteyttä uhriin. Uhri voi myös itse ottaa yhteyttä tukea tarjoavaan järjestöön.

Miten rikoksen uhrin yksityisyyttä suojellaan?

Jos rikoksen uhri hakee tukea sosiaalipalveluista, hänen asiaansa koskevat tiedot salataan. Rikoksen uhreja tukevissa vapaaehtoisjärjestöissä työskentelevät henkilöt ovat antaneet vaitiololupauksen. Tällaisiin järjestöihin voi ottaa yhteyttä myös nimettömänä.

Edellyttääkö tukipalvelujen saaminen rikosilmoituksen tekemistä?

Ei edellytä.

Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara

Millaista suojelua on saatavissa?

Rikoksen uhrin saatavilla on monenlaista suojelua:
Lähestymiskielto (*kontaktförbud*)
Lähestymiskiellolla pyritään estämään rikoksen uhrin joutuminen vaaratilanteisiin. Lähestymiskiellolla suojellaan useimmiten naisia heidän entisten puolisoidensa tai kumppaniensa uhkailulta ja ahdistelulta, mutta se voidaan määrätä myös lapsien tai muiden haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelemiseksi. Lähestymiskielto tarkoittaa, että lähestymiskiellon saanut henkilö ei saa tavata uhria, seurata tätä tai ottaa millään muulla tavoin tähän yhteyttä (esimerkiksi kirjeillä, tekstiviesteillä, puhelimitse tai ystävien kautta). Lähestymiskieltoa voidaan laajentaa koskemaan myös oleskelua uhrin asunnon, työpaikan tai muun sellaisen paikan läheisyydessä, jossa uhri viettää aikaa.
Lähestymiskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka asuu yhdessä uhrin kanssa. Samassa kotitaloudessa asuvalle henkilölle voidaan määrätä lähestymiskielto, jos tämä aiheuttaa välittömän riskin asuinkumppanin hengelle, terveydelle, vapaudelle tai rauhalle.
Lähestymiskiellosta päättää syyttäjä. Jos syyttäjä ei määrää lähestymiskieltoa, hakija voi pyytää asian käsittelyä käräjäoikeudessa. Lähestymiskieltoa rikkoneelle henkilölle voidaan määrätä sakkoja tai hänet voidaan tuomita vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.
Turvakoti
Lähisuhdeväkivallan kohteeksi joutuneet naiset ja lapset saattavat joutua muuttamaan tilapäisesti kodistaan. Turvakoteja tarjoavat sekä kunnat että erityiset järjestöt (*kvinnojourer*). Lisätietoja saa kunnan sosiaalipalveluilta tai paikalliselta turvakotijärjestöltä.
Suojattu henkilöllisyys
Jos rikoksen uhri haluaa pitää osoitteensa salaisena uhkailun tai muunlaisen ahdistelun vuoksi, hän voi pyytää tietojen luovutuskieltoa eli niin sanottua turvakieltoa (*sekretessmarkering*), joka merkitään väestörekisteriin. Turvakielto merkitään myös muihin julkisiin rekistereihin, kuten auto- ja ajokorttirekisteriin. Turvakiellon tarve arvioidaan säännöllisesti vuosittain.
Toinen tapa suojata henkilötietoja on jättää muuttanut tai muuttamista harkitseva uhattu henkilö kirjoille vanhaan kotiosoitteeseensa (*kvarskrivning*). Vanhassa osoitteessa voi olla kirjoilla korkeintaan kolme vuotta kerrallaan muuttamisen jälkeen.
Turvakieltoa tai vanhaan osoitteeseen kirjoille jättämistä voi pyytää paikalliselta verotoimistolta, jossa henkilö on kirjoilla. Rikoksen uhrin on tärkeää itse kertoa viranomaisten kanssa asioidessaan, että hänen henkilötietonsa ovat suojattuja. Lisäksi rikoksen uhrin on oltava erittäin varovainen henkilötietojensa suhteen asioidessaan erilaisten järjestöjen, yritysten jne. kanssa.
Nimenmuutos (*namnbyte*)
Toinen tapa suojata henkilötietoja on nimenmuutos. Jommankumman vanhemman sukunimen voi ottaa tekemällä ilmoituksen Ruotsin verovirastoon (Skatteverket). Muun sukunimen ottamiseen vaaditaan lupa Ruotsin patentti- ja rekisterivirastolta (Patent- och registreringsverket).
Turvapaketti
Joidenkin henkilöiden kohdalla uhkakuva on niin vakava, että heidän kohdallaan voi olla tarpeen käyttää turvapakettia. Pakettiin kuuluu matkapuhelin ja hälytysjärjestelmä, jotka voi erityisen harkinnan perusteella saada lainaan paikalliselta poliisiviranomaiselta.
Uusi henkilöllisyys (*fingerade personuppgifter*)
Jos rikoksen uhrin henki, terveys tai vapaus ovat erittäin vakavasti uhattuina eikä muiden suojatoimenpiteiden arvioida riittävän, hänelle voidaan myöntää keksitty, uusi henkilöllisyys. Uutta henkilöllisyyttä pyydetään poliisilta.
Todistajansuojeluohjelma (*personsäkerhetsprogram*)
Jos uhatulla henkilöllä on tärkeä rooli oikeusprosessin ratkeamisen kannalta eivätkä muut suojatoimenpiteet riitä, hänelle voidaan poikkeustapauksissa myöntää suojelua poliisin erityisen todistajansuojeluohjelman kautta.

Kuka suojelua antaa?

Suojelua antavat ja päätöksen sen myöntämisestä tekevät eri organisaatiot riippuen siitä, minkä tyyppisestä suojelusta on kyse. Ks. edellä.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko rikoksentekijä aiheuttaa hänelle lisävahinkoa?

Poliisi arvioi uhrin yksilöllisen suojeluntarpeen mahdollisimman pian poliisitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon rikoksen vakavuus ja uhrin henkilökohtainen tilanne. Jos rikoksen uhri on alle 18-vuotias, hänen katsotaan aina olevan suojelun tarpeessa.
Sosiaalipalvelut käyttävät yleensä erityisiä arviointimenetelmiä selvittäessään, onko uhri vaarassa joutua uudelleen rikoksen kohteeksi saman rikoksentekijän toimesta, jonka kanssa hän asuu.

Arvioidaanko uhrin tilannetta sen selvittämiseksi, voiko hänelle aiheutua lisävahinkoa rikosoikeudenkäyntimenettelyn vuoksi (rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana)?

Poliisi arvioi uhrin yksilöllisen suojeluntarpeen mahdollisimman pian esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Arvioinnissa otetaan huomioon rikoksen vakavuus ja uhrin henkilökohtainen tilanne. Jos rikoksen uhri on alle 18-vuotias, hänen katsotaan aina olevan suojelun tarpeessa.

Millaista suojelua erittäin haavoittuvassa asemassa olevat uhrit voivat saada?

Tiukimpia suojatoimenpiteitä vakavien rikosten tapauksissa ovat uusi henkilöllisyys ja poliisin todistajansuojeluohjelma (ks. edellä).

Onko alaikäisillä uhreilla erityisiä oikeuksia?

Sosiaalipalvelut vastaavat siitä, että rikoksen uhriksi joutunut lapsi ja hänen läheisensä saavat tarvitsemaansa tukea ja apua. Sosiaalipalvelujen on myös erityisesti otettava huomioon, että lapsi saa tarvitsemaansa tukea ja apua, jos hän on todistanut läheisensä tekemää tai tähän kohdistuvaa väkivaltaa tai muunlaista pahoinpitelyä, missä tapauksessa lapsi katsotaan itsekin rikoksen uhriksi.

Kun rikos johtaa uhrin kuolemaan, mitkä ovat perheenjäsenten oikeudet?

Sosiaalipalvelujen tehtävänä on antaa tukea myös omaisille, jos joku heidän läheisistään on joutunut rikoksen uhriksi. Lisäksi on olemassa erityisiä järjestöjä, jotka antavat tukea omaisille, joiden perheenjäsen on kuollut rikoksen seurauksena.

Mitkä ovat rikoksen uhrin perheenjäsenten oikeudet?

Sosiaalipalvelujen tehtävänä on antaa tukea myös omaisille, jos joku heidän läheisistään on joutunut rikoksen uhriksi. Monia edellä mainituista suojatoimenpiteistä voidaan käyttää myös rikoksen uhrin omaisten suojeluun. Monet erityisjärjestöt tarjoavat tukea myös rikoksen uhrin omaisille.

Voiko rikoksen uhri osallistua sovitteluun? Millä ehdoin? Onko rikoksen uhri turvassa sovittelun aikana?

Sovittelun tarkoituksena on, että rikoksen uhri ja rikoksen tekijä tapaavat keskustellakseen asiasta yhdessä puolueettoman sovittelijan kanssa. Jos rikoksen tekijä on alle 21-vuotias, kunnalla on velvollisuus järjestää sovittelu.

Sovittelun edellytyksenä on, että rikoksen tekijä on tunnustanut rikoksen. Lisäksi molempien osapuolten on oltava halukkaita osallistumaan sovitteluun.

Sovittelussa voidaan muuan muassa sopia siitä, miten osapuolet toimivat mahdollisissa tulevissa kohtaamisissa, mikä voi antaa rikoksen uhrille turvaa.

Sovittelussa voidaan sopia myös aiheutettujen vahinkojen taloudellisesta korvaamisesta. Tämä voi kuitenkin olla ongelmallista etenkin silloin, kun asiaan liittyy useampi rikoksen tekijä, suuria summia tai henkilövahinkoja. Sovitteluun liittyvissä asioissa voi olla yhteydessä rikosuhriviranomaiseen. Jos sovittelussa sovitaan taloudellisesta korvauksesta, rikoksen uhri ei välttämättä saa rikosvahinkokorvausta.

Valitun sovittelijan on oltava pätevä ja puolueeton. Hänen tehtävänään on antaa lainopillista neuvontaa ja vastata siitä, että sovittelu toteutetaan rikoksen uhrille turvallisella tavalla.

Missä rikoksen uhrin oikeuksia koskeva laki on saatavilla?

Rikosuhriviranomaisen verkkosivuilta löytyy kooste tärkeimmistä laeista ja asetuksista.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

2 - Rikosilmoituksen tekeminen ja rikoksen uhrin oikeudet rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana

Miten teen rikosilmoituksen?

Voit tehdä rikosilmoituksen poliisille soittamalla numeroon 114 14 (ulkomailta +46 77 114 14 00) tai käymällä poliisiasemalla. Voit tehdä rikosilmoituksen myös verkossa, jos kyseessä on murto, luottokorttipetos, varkaus tai omaisuuden katoaminen (ei koske passia tai kansallista henkilökorttia). Älä tee rikosilmoitusta verkossa, jos sinulla on suojattu henkilöllisyys. Kiireellisissä tapauksissa tai rikoksen ollessa vielä käynnissä soita hätänumeroon 112. Linkki sähköiseen rikosilmoitukseen

Mistä voin selvittää, miten juttuni etenee?

Tehtyäsi ilmoituksen saat juttuasi koskevan rikosilmoitusnumeron sekä yhteystiedot, joita tarvitset saadaksesi tietoja juttusi etenemisestä. Voit myös tiedustella juttusi etenemistä poliisilta soittamalla, lähettämällä sähköpostia paikalliselle poliisiasemalle tai käymällä lähimmällä asemalla. Jos haluat puhua jutustasi vastaavan poliisin kanssa, voit soittaa poliisin kansalliseen puhelinnumeroon 114 14. Puhelinvaihde ohjaa sinut oikealle henkilölle.

Onko minulla oikeus saada oikeusapua (rikostutkinnan tai oikeudenkäynnin aikana)? Millä ehdoin?

Tiettyjen rikosten tapauksessa sinulla on rikoksen uhrina oikeus oikeudenkäyntiavustajaan (*målsägandebiträde*). Tämä koskee lähinnä seksuaalirikoksia ja lähisuhdeväkivaltaa, mutta tarvittaessa myös muita rikoksia. Avustaja voidaan määrätä heti esitutkinnan (rikostutkinnan) jälkeen, eikä se maksa sinulle mitään. Mikäli koet tarvitsevasi avustajaa, ota mahdollisimman pian yhteyttä syyttäjään tai esitutkinnasta vastaavaan poliisiin. Voit myös pyytää avustajaa kääntymällä suoraan käräjäoikeuden puoleen. Käräjäoikeus päättää, onko sinulla oikeus avustajaan ja nimeää tämän. Voit ehdottaa, kenet haluat avustajaksesi. Avustajana toimii useimmissa tapauksissa asianajaja, jonka tehtävänä on ottaa huomioon sinun etusi ja antaa apua ja tukea sekä esitutkinnan että oikeudenkäynnin aikana. Avustajalla on vaitiolovelvollisuus. Hän voi auttaa sinua syytteen nostamisessa ja ajaa kannetta vahingonkorvauksen saamiseksi. Avustajan toimeksianto päättyy oikeudenkäynnin jälkeen. Avustaminen vahingonkorvauksen tai muun maksettavan korvauksen saamisessa ei kuulu hänen tehtäviinsä.

Mikäli huoltajaa (yleensä vanhempi) epäillään lapseen kohdistuvasta rikoksesta, lapselle voidaan määrätä oikeudellinen edustaja. Sama pätee myös niissä tilanteissa, joissa rikoksesta epäilty on läheisessä suhteessa huoltajaan. Edustajan tehtävänä on ottaa huomioon lapsen oikeudet esitutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana. Edustajaksi voidaan määrätä asianajaja, asianajotoimiston avustava lakimies tai joku muu henkilö. Tehtävään määrätyltä henkilöltä vaaditaan tiettyjä taitoja, kokemusta sekä luonteenpiirteitä, jotka tekevät hänestä siihen sopivan.

Kotivakuutuksiin sisältyy oikeusturvavakuutus. Tämä tarkoittaa sitä, että vakuutus voi korvata esimerkiksi sinulle aiheutuvia kuluja, jos vahingonkorvausta ei käsitellä rikosoikeudenkäynnissä. Yleensä vakuutukseen sisältyy ehto, jonka mukaan sinun on maksettava kuluista tietyn suuruinen omavastuu. Kysy lisätietoja vakuutusyhtiöltäsi.

Oikeusapulain (*Rättshjälpslag*) mukaan sinulla on oikeus saada oikeudellista neuvontaa kaikissa rikosasioissa. Neuvonta voi koskea esimerkiksi vahingonkorvauskannetta, jos et saa apua syyttäjältä, tai vakuutusyhtiön kanssa asioimista. Oikeusapulain mukaan voit kääntyä neuvontaa tarjoavan asianajotoimiston puoleen. Voit saada neuvontaa enintään kaksi tuntia kiinteää maksua vastaan. Neuvonta maksaa noin 1 600 kruunua tunnilta. Hinta voi olla edullisempi taloudellisesta tilanteestasi riippuen.

Jos sinulla ei ole oikeusturvavakuutusta eikä asiasi ratkea oikeudellisen neuvonnan avulla, voit saada tarvehankinnan jälkeen oikeusapua. Tällöin valtio maksaa osan oikeusavustajan kuluista. Sinulle voidaan korvata myös todistamisesta, matkoista, yöpymisistä ja muista menoista aiheutuvia kuluja. Voit saada tietoa oikeusavun hakemisesta asianajajalta, tuomioistuimelta tai oikeusapuviranomaiselta (Rättshjälpsmyndigheten).

Voinko saada korvauksia rikostutkintaan/oikeudenkäyntiin osallistumisesta aiheutuvista kuluista? Millä ehdoin?

Jos sinut kutsutaan käymään poliisin tai syyttäjän luona, sinulla on oikeus saada korvaus kuulusteluun saapumisesta aiheutuvista kuluista. Korvaus voi koskea matkoista, yöpymisestä, ansionmenetyksestä tai muista taloudellisista tappioista aiheutuvia kuluja. Ansionmenetyksen korvauksen määrä on kuitenkin rajoitettu tiettyyn summaan. Tätä korvausta haetaan poliisilta.

Jos syyttäjä kutsuu sinut oikeudenkäyntiin, sinulla on oikeus saada korvaus paikalle saapumisesta aiheutuvista kuluista. Joskus tuomioistuimen puheenjohtaja kysyy, vaaditko jotakin korvausta, kun kuuleminen päättyy osaltasi. Yleensä kuitenkin asianomainen ottaa itse korvausasiat esiin kansliassa

oikeudenkäynnin jälkeen. Voit tällöin pyytää korvausta ja saat myös tietää, mihin korvauksiin olet oikeutettu. Korvaus maksetaan suoraan tuomioistuimen kansliasta. Jos kuluja on paljon, voi olla mahdollista saada ennakkomaksua. Kysy tästä lisää tuomioistuimelta.

Voinko valittaa, jos juttuani ei viedä oikeuteen?

Jos asian käsittely lopetetaan etkä ole tyytyväinen päätökseen, voit pyytää syyttäjää tutkimaan asiaa. Käänny poliisin puoleen, joka jättää pyynnöstäsi asian syyttäjän käsiteltäväksi. Jos et ole tyytyväinen syyttäjän tekemään päätökseen, voit kääntyä lähimmän johtavan yleisen syyttäjän puoleen uutta käsittelyä varten.

Täytyykö minun osallistua oikeudenkäyntiin?

Kyllä, sinun täytyy yleensä osallistua oikeudenkäyntiin, koska kuulemisesi on tärkeää tuomioistuimelle asian ratkaisemiseksi.

Mikä on virallinen roolini oikeudenkäynnissä? Voinko itse valita, missä ominaisuudessa osallistun oikeudenkäyntiin: uhrina, todistajana, asianosaisena tai ns. yksityisenä syyttäjänä (*privat åklagare*) toissijaisen syyteoikeuden nojalla?

Ruotsin lain mukaan sinut nimetään asianomistajaksi (*målsägande*) esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä. Et voi olla oikeusjutussa asianosaisena ennen kuin syyttäjä nostaa syytteen. Sinusta tulee jutun asianosainen:

kun syyttäjä on nostanut syytteen

jos sinulla on vahingonkorvausvaade ja/tai

avustat syytteen ajamisessa.

Voit avustaa syytteen ajamisessa milloin vain oikeudenkäynnin aikana. Tällöin sinulla on lähes samanlainen menettelyllinen asema kuin syyttäjällä ja voit esimerkiksi esittää omia todisteita tuomioistuimelle. Sinun ei kuitenkaan tarvitse todistaa mitään rikokseen liittyvää.

Sinulla on oikeus nostaa asianomistajasyyte (*enskilt åtal*) omasta aloitteestasi tai ajaa tällaista syytettä, jos syyttäjä on lopettanut yleisen syytteen ajamisen. Tällöin sinun täytyy todistaa tuomioistuimelle, että rikos on tapahtunut.

Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia tähän rooliin liittyy?

Jos et ole oikeusjutussa asianosaisena, saat ilmoituksen oikeudenkäynnin ajankohdasta vain, jos olet pyytänyt sitä esitutkinnan aikana. Jos olet oikeusjutussa asianosaisena, sinulla on oikeus olla läsnä koko oikeudenkäynnin ajan myös siinä tapauksessa, että käsittely ei ole yleisölle avoin.

Sinut voidaan kutsua oikeuteen, jos syyttäjä on vaatinut, että sinua kuullaan asiassa, tai jos olet esittänyt vahingonkorvausvaateen. Saat kutsun, jossa ilmoitetaan kuulemisen ajankohta sekä tietoa siitä, mitkä ovat hyväksyttäviä syitä olla saapumatta oikeudenkäyntiin. Jos sairastut tai sinulla on jokin muu hyväksyttävä syy olla saapumatta oikeudenkäyntiin, sinun täytyy ilmoittaa tästä tuomioistuimelle mahdollisimman pian ennen jutun käsittelyä. Tuomioistuin ilmoittaa sitten, onko läsnäolosi tarpeen. Jos jätät tulematta ilman hyväksyttävää syytä, saatat joutua maksamaan sakkoja.

Sinulla on oikeus vaatia vahingonkorvausta oikeudenkäynnin aikana. Tämä oikeus koskee sinua ainoastaan, jos olet asianomistaja. Sinua kuulustelevat sekä syyttäjä että syytetty (tai hänen asianajajansa). Sinua ei kuulla valan nojalla. Jos olet oikeusjutussa asianomistajana, sinä tai avustajasi voitte kuulustella syytettyä, todistajia tai asiantuntijoita. Lopuksi sinulla on myös mahdollisuus sanoa jotain oikeudenkäynnin päättyessä.

Jos sinut kutsutaan oikeudenkäyntiin syyttäjän pyynnöstä, sinulla on oikeus saada korvaus paikalle saapumisesta aiheutuvista kuluista, eli matkakuluista, majoituksesta ja ansionmenetyksestä (enintään 700 kruunua päivältä).

Voinko antaa oikeudenkäynnin aikana lausuman tai esittää todisteita? Millä ehdoin?

Kyllä, syyttäjä haluaa todennäköisesti, että sinua kuullaan oikeudenkäynnin aikana. Asianomistajaa ei sen sijaan kuulla todistajana. Tämä tarkoittaa, että et puhu valan nojalla. Jos olet asianosainen, sinulla on oikeus tulla kuulluksi oikeudenkäynnissä.

Mitä tietoja minulle annetaan oikeudenkäynnin aikana?

Jos olet asianosainen, sinulla on oikeus saada tietoja oikeudellisesta menettelystä ja siitä, kuinka juttusi etenee. Tätä kutsutaan asianosaisen tiedonsaantioikeudeksi. Jos olet oikeusjutussa asianomistajana, mutta et asianosaisena, sinulla ei ole samanlaisia oikeuksia saada tietoja jutun etenemisestä. Poliisin suorittaman esitutkinnan aikana sinulta kysytään, haluatko tiedon jutun tuomiosta. Jos olet ollut oikeudenkäynnissä asianosaisena, tuomioistuin lähettää sinulle asiassa antamansa tuomion. Jos et ole ollut asianosaisena, tuomio lähetetään sinulle, jos olet pyytänyt saada sen.

Onko minulla oikeus tutustua oikeudenkäyntiasiakirjoihin?

Jos olet asianosainen, sinulla on oikeus saada tietoja oikeudellisesta menettelystä ja siitä, kuinka juttusi etenee. Tätä kutsutaan asianosaisen tiedonsaantioikeudeksi. Sen tarkoituksena on huolehtia asianosaisen tiedontarpeiden täyttämisestä, jotta tämä voi ajaa juttuun liittyvää kannettaan. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että saat tuomioistuimen pyynnöstä tai sen avustuksella tutustua asiakirjoihin tai muuhun juttuun liittyvään aineistoon. Lisäksi tuomioistuimella on niin sanottu tiedotusvelvollisuus, jonka mukaan sen on pyytämättä huolehdittava siitä, että asianosainen saa tutustua asiakirjoihin tai muuhun tutkintamateriaaliin, jota muut kuin asianosainen itse ovat toimittaneet asian käsittelyä varten. Asianosainen voi myös ilmaista tuomioistuimelle näkemyksensä aineistosta.

Jos olet oikeusjutussa asianomistajana, mutta et asianosaisena, sinulla ei ole samanlaisia oikeuksia tutustua asiakirjoihin.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

3 - Rikoksen uhrin oikeudet oikeudenkäynnin jälkeen

Voiko tuomioistuimen päätökseen hakea muutosta?

Käräjäoikeuden (*tingsrätt*) päätökseen tyytymätön osapuoli voi hakea päätökseen muutosta hovioikeudesta (*hovrätt*). Ohjeet muutoksenhakua varten annetaan päätöksessä. Joissakin tapauksissa vaaditaan valituslupa, jotta hovioikeus voi ottaa asian käsiteltäväkseen. Muutoksenhaun seurauksena järjestetään yleensä uusi oikeudenkäynti hovioikeudessa. Useimmissa tapauksissa asianomistajan ja todistajien ei kuitenkaan tarvitse olla läsnä kyseisessä oikeudenkäynnissä. Sen sijaan käräjäoikeudessa taltioitu kuulustelu toistetaan. Joissakin yksinkertaisissa tapauksissa hovioikeus voi myös ratkaista asian ilman pääkäsittelyä.

Hovioikeuden päätökseen voi yleensä hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta (*Högsta domstolen*). Korkein oikeus ottaa asian kuitenkin käsiteltäväkseen vain, jos se edellyttää periaatteellista ratkaisua, niin sanottua ennakkopäätöstä, tai jos uuteen käsittelyyn on erityisiä syitä, kuten ilmeinen virhe hovioikeuden päätöksessä. Siksi hovioikeus on käytännössä yleensä ylin oikeusaste.

Mitkä ovat oikeuteni tuomion antamisen jälkeen?

Asianosaisena sinulla on oikeus saada tuomioistuimen päätös kirjallisena mahdollisimman pian. Jos et ole asianosainen, sinun on otettava yhteyttä tuomioistuimeen saadaksesi tietoa tuomiosta.

Yleensä sinulla on oikeus saada asiakirjat käännettynä. Tuomioistuin voi tarvittaessa kääntättää sille toimitetut tai sen lähettämät asiakirjat. Tämän palvelun saamiseksi sinun on oltava yhteydessä tuomioistuimeen. Palvelu on maksuton.

Edustajaksesi ei voida tässä oikeuskäsittelyn vaiheessa nimetä valtion varoin palkattua asianomistajan avustajaa (*målsägandebiträde*). Avustajan tehtävä avustaa sinua päättyy oikeuskäsittelyn päättyessä. Voit palkata itsellesi oikeudellisen edustajan omalla kustannuksella. Jos olet oikeutettu valtion varoista maksettavaan oikeusapuun, valtio voi kattaa osan oikeudelliseen edustukseen liittyvistä kuluista.

Jos tässä vaiheessa tarvitset tukihenkilöä, voit olla yhteydessä tällä alalla toimiviin voittoa tavoittelemattomiin järjestöihin, kuten rikoksen uhrien tukipalveluun tai turvakotijärjestöihin – *Brottsofferjouren Sverige*, *Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige* (*ROKS*), *Unizon* jne.

Onko minulla oikeus saada tukea tai suojelua oikeudenkäynnin jälkeen? Kuinka kauan?

Sinulla voi olla oikeus tukeen ja suojeluun oikeudenkäynnin jälkeen. Voittoa tavoittelemattomilta järjestöiltä tai sosiaalipalveluista saatavalle tuelle ja suojelulle ei ole asetettu erityistä aikarajaa. Henkilötietojen suojalle on sen sijaan asetettu määräaikoja. Tästä on saatavilla lisätietoa kohdassa ”Uhrin henkilökohtainen suojelu, jos häntä uhkaa vaara” (Rikoksen uhrin oikeudet).

Mitä tietoja saan siinä tapauksessa, että rikoksentekijä tuomitaan?

Tuomiosta käy ilmi, minkä rangaistuksen tuomittu saa ja esim. vankeusrangaistuksen pituus. Kun kyseessä on henkilöön kohdistuva rikos (henkilön henkeen, terveyteen, vapauteen tai turvallisuuteen kohdistuva rikos) Ruotsin vankeinhoito (*Kriminalvården*) tiedustelee asianomistajalta, haluaako hän tiedot seuraavista:

mihin vankilaan tuomittu on sijoitettu Ruotsissa
kun tuomittu siirretään toiseen vankilaan tai maahan
kun tuomittu oleskelee vankilan ulkopuolella
kun tuomittu tai Ruotsin vankeinhoito hakee muutosta elinkautiseen vankeustuomioon
kun tuomittu vapautetaan
kun tuomittu pakenee
kun tuomittu pakenee loman tai muun vankilan ulkopuolella vietetyn ajanjakson jälkeen.

Vankeinhoito ei ole velvollinen antamaan tietoja, jos niiden antaminen voi vaarantaa vangin hengen tai terveyden.

Ilmoitetaanko uhrille, jos rikoksentekijä vapautuu (myös ennen määräaikaa tai ehdonalaiseen) tai pakenee vankilasta?

Kun kyseessä on henkilöön kohdistuva rikos (henkilön henkeen, terveyteen, vapauteen tai turvallisuuteen kohdistuva rikos) Ruotsin vankeinhoito tiedustelee asianomistajalta, haluaako hän tiedot seuraavista:

kun tuomittu vapautetaan
kun tuomittu pakenee
kun tuomittu pakenee loman tai muun vankilan ulkopuolella vietetyn ajanjakson jälkeen.

Voiko uhri osallistua vapauttamista tai ehdonalaiseen pääsyä koskevien päätösten tekemiseen? Voiko uhri esimerkiksi antaa tässä yhteydessä lausunnon tai hakea päätöksiin muutosta?

Ei, uhrilla ei ole tällaista oikeutta.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

4 - Korvaus

Miten uhri voi hakea vahingonkorvausta rikoksentekijältä (esim. viemällä asian oikeuteen tai nostamalla erillisen vahingonkorvauskanteen)?

Uhri voi vaatia korvausta periaatteessa kaikista rikoksen yhteydessä aiheutuneista vahingoista. Vahingonkorvausvaatimukset käsitellään yleensä samalla kun tuomioistuin ottaa kantaa siihen, onko syytetty syyllistynyt rikokseen.

Rikoksen uhri tai asianomistaja voi vaatia vahingonkorvausta rikoksentekijältä ja vahingon aiheuttajalta. Tämän helpottamiseksi syyttäjä valmistelee vahingonkorvauskanteen ja esittää sen tuomioistuimessa uhrin pyynnöstä. Poikkeuksena tähän ovat vahingonkorvaukset, jotka edellyttävät kattavaa selvitystä, tai jos korvausvaatimus katsotaan ilmeisen aiheettomaksi, eli jos se ei ole yhteydessä rikokseen tai jos se on paljon suurempi kuin vastaavissa tilanteissa esitetyt vaatimukset.

Aikeesta hakea korvausta rikoksen seurauksena aiheutuneista vahingoista on ilmoitettava jo poliisikuulustelun yhteydessä. Samassa yhteydessä uhrin on myös ilmoitettava, haluaako hän syyttäjän apua vahingonkorvauksen hakemisessa.

Tuomioistuin on määrännyt rikoksentekijän maksamaan uhrille vahingonkorvausta. Miten uhri voi varmistaa, että rikoksentekijä maksaa korvauksen?

Se, että tuomioistuin on määrännyt rikoksentekijän maksamaan vahingonkorvauksia, ei merkitse automaattisesti sitä, että uhri saa hänelle kuuluvan korvauksen. Usein rikoksentekijä ei pysty maksamaan korvauksia tai ei halua maksaa niitä vapaaehtoisesti. Ulosottomiehen (*kronofogd*) tehtävänä on auttaa vahingonkorvauksien saamisessa.

Tuomioistuin lähettää kopion tuomiosta ulosottomiehelle, joka tietyn ajan kuluttua ottaa uhriin yhteyttä kirjeitse ja tiedustelee, tarvitseeko tämä apua vahingonkorvauksien perimisessä. Avun saamiseksi on täytettävä kirjeen oheen liitetty lomake, joka lähetetään takaisin ulosottomiehelle. Tämän jälkeen ulosottomies selvittää rikoksentekijän taloudellisen tilanteen. Jos osoittautuu, että rikoksentekijä on maksukykyinen, ulosottomies huolehtii siitä, että korvaukset menevät maksuun.

Ulosottomieheltä saatavasta avusta ei peritä maksua, hyvin harvoja tapauksia lukuun ottamatta. Jos ulosottomies ei ota yhteyttä, häneen voi olla yhteydessä omatoimisesti.

Voiko valtio maksaa ennakkomaksun, jos rikoksentekijä ei maksa korvauksia? Millä ehdoilla?

Ei, tällaista vaihtoehtoa ei ole.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta valtiolta?

Jos rikoksentekijä ei pysty maksamaan korvauksia eikä uhrilla ole vakuutusta, joka kattaisi vahingon kokonaisuudessaan, uhrilla voi olla oikeus saada korvausta valtiolta. Viranomainen, jolta haetaan korvausta rikoksen aiheuttamasta vahingosta (*brottsskadeersättning*), on rikosuhriviranomainen (*Brottsoffermyndigheten*).

Jos rikoksentekijä on tuntematon, rikosvahinkokorvauksen saaminen edellyttää tutkintaa, esimerkiksi rikostutkintaa, jonka perusteella voidaan osoittaa, että henkilö on joutunut nimenomaan rikoksen eikä onnettomuuden uhriksi. Rikoksesta on aina tehtävä rikosilmoitus poliisille. Jos epäilty on tunnistettu, vaaditaan yleensä rikostuomio tai rangaistusmääräys.

Rikosvahinkokorvaus kattaa Ruotsissa tehdyt rikokset ja uhrilla voi olla oikeus korvaukseen riippumatta siitä, asuuko hän Ruotsissa vai onko oleskelu luonteeltaan tilapäistä (esimerkiksi matkailu tai opiskelu). Jos uhrin pysyvä asuinpaikka on Ruotsissa, hänellä voi olla oikeus rikosvahinkokorvaukseen myös siinä tapauksessa, että rikos on tapahtunut ulkomailla.

Rikosvahinkokorvauksesta pidätetään määrä, joka vastaa vakuutusyhtiöiden omavastuuta.

Onko uhrilla oikeus saada korvausta, jos rikoksentekijää ei tuomita?

Jos rikoksentekijä on tuntematon, rikosvahinkokorvauksen saaminen edellyttää tutkintaa, esimerkiksi rikostutkintaa, jonka perusteella voidaan osoittaa, että henkilö on joutunut nimenomaan rikoksen eikä onnettomuuden uhriksi. Rikoksesta on aina tehtävä rikosilmoitus poliisille. Jos epäilty on tunnistettu, vaaditaan yleensä rikostuomio tai rangaistusmääräys.

Onko mahdollista saada etumaksua sillä aikaa kun korvaushakemusta käsitellään?

Ei, tällaista mahdollisuutta ei ole.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

5 - Rikoksen uhrin oikeus saada tukea ja apua

Mistä voin saada tukea ja apua?

Barnens rätt i samhället, Bris (Lasten oikeudet yhteiskunnassa -järjestö)

Bris on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton lastenoikeusjärjestö. Hädässä olevat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat ottaa nimettöminä ja maksutta yhteyttä Brisin kuraattoriin sähköpostitse, chatin kautta tai puhelimitse. Brisiin voivat soittaa myös aikuiset, joilla on tarve keskustella jonkun kanssa lapsiin tai nuoriin liittyvistä kysymyksistä tai huolista.

Yhteystiedot:

116 111, lasten ja nuorten tukipuhelin

077 150 50 50, aikuisten tukipuhelin

info@bris.se

https://www.bris.se/

Brottsofferjouren Sverige (Ruotsin rikosuhripäivystys -järjestö)

Brottsofferjouren Sverige on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ajaa kaikkien rikoksen uhrien oikeutta saada tukea. Järjestöllä on paikallisia päivystyksiä eri puolilla maata, keskustoimisto ja maksuton kansallinen tukipuhelin. Se tukee rikoksen uhreja, todistajia ja omaisia kuuntelemalla sekä antamalla tukea ja neuvoja. Tarvittaessa rikoksen uhria voidaan auttaa ottamaan yhteyttä esimerkiksi psykologista apua, turvakotipalveluja tai taloudellista tukea tarjoaviin tahoihin. Lisäksi rikoksen uhri voi saada rikosprosessiin liittyvää opastusta. Brottsofferjouren Sverige organisoi myös vapaaehtoispohjalta toimivaa todistajien tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilöt antavat tietoa ja tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Yhteystiedot:

0200 21 20 19

08 644 88 00

info@brottsofferjouren.se

http://www.brottsofferjouren.se/

Föreningen Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB (Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisten yhdistys)

ATSUB-yhdistys järjestää seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisille henkilökohtaisia tukikeskusteluja sekä antaa tukea ja apua asiointiin viranomaisten kanssa. Yhdistys järjestää myös tukiryhmätoimintaa ja tarjoaa tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Yhteystiedot:

08 644 21 12

info@atsub.se

http://atsub.se/

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL (Seksuaalisen yhdenvertaisuuden keskusliitto), RFSL:n rikosuhripäivystys

RFSL on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tavoitteena on, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ihmisillä (homo- ja biseksuaaleilla sekä trans- ja queer-ihmisillä, hbtq) olisi samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan jäsenillä. RFSL:llä on rikosuhripäivystys, joka on tarkoitettu loukkausten, uhkausten ja väkivallan uhriksi joutuneille hbtq-henkilöille. Päivystykseen voivat ottaa yhteyttä myös omaiset ja ystävät sekä henkilöt, jotka kohtaavat uhriksi joutuneita hbtq-henkilöitä työssään. RFSL tarjoaa kriisikeskusteluja, tietoa oikeuksista, apua asiointiin viranomaisten kanssa, tukea oikeudenkäynnin yhteydessä sekä turvakotipalveluja.

Yhteystiedot:

020 34 13 16

boj@rfsl.se

http://www.rfsl.se/verksamhet/brottsofferjour/

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks (Naisille ja tytöille tarkoitettujen päivystyspalvelujen keskusjärjestö)

Roks koordinoi keskusjärjestöön kuuluvia paikallisia päivystyksiä, jotka tarjoavat tukea ja turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille, tytöille ja lapsille. Järjestö pyrkii myös vaikuttamaan mielipiteisiin, tuomaan esiin päivystyksissä saatuja kokemuksia ja vähentämään näin miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa.

Yhteystiedot:

08 442 99 30

info@roks.se

https://www.roks.se/

Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen, Rise (Insestin ja muun seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi lapsena joutuneiden valtakunnallinen tukiyhdistys)

Rise on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka tarjoaa tukea lapsena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneille aikuisille. Yhdistyksellä on tukipuhelin, johon voivat ottaa yhteyttä niin naiset, miehet ja lapset kuin omaiset ja alan ammattilaisetkin. . Lisäksi Rise tarjoaa jäsenilleen erilaista toimintaa, esimerkiksi keskustelua vertaistukiryhmissä.

Yhteystiedot:

08 696 00 95

stod@rise-sverige.se

https://www.roks.se/

Terrafem

Terrafem on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ylläpitää Ruotsin ainoaa valtakunnallista päivystyspuhelinta väkivallan uhriksi joutuneille ulkomaalaistaustaisille naisille. Terrafemillä on myös juristipäivystys sekä turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.

Yhteystiedot:

020 52 10 10

08 643 05 10

info@terrafem.org

http://www.terrafem.org/

Unizon

Unizon on keskusjärjestö, jonka jäseninä on naisille ja tytöille tarkoitettuja päivystyspalveluja ja muita tasa-arvoisen ja väkivallattoman yhteiskunnan puolesta työskenteleviä tukiorganisaatioita. Jäsenjärjestöjen tehtäviin kuuluu ensisijaisesti väkivallan uhriksi joutuneiden naisten ja heidän lastensa tukeminen ja suojelu. Lisäksi ne tekevät ennalta ehkäisevää työtä lasten ja nuorten parissa, tarjoavat tukea lapsille ja nuorille, pyrkivät vaikuttamaan mielipiteisiin ja levittävät tietoa.

Yhteystiedot:

08 642 64 01

info@unizon.se

http://unizon.se/

Viranomaiset ja muut tahot

Rikosuhriviranomainen (Brottsoffermyndigheten)

Rikosuhriviranomaisen yleisenä tavoitteena on edistää rikosten uhrien oikeuksia sekä kiinnittää huomiota heidän tarpeisiinsa ja etuihinsa. Viranomaisella on neljä valtakunnallista tehtäväaluetta: rikosvahinkokorvausta koskevien asioiden käsittely, rikosuhrirahaston (*Brottsofferfonden*) hallinnointi, toimiminen tietokeskuksena (*Kunskapscentrum*) ja maksettujen rikosvahinkokorvausten periminen rikoksentekijöiltä.

Yhteystiedot:

090 70 82 00

registrator@brottsoffermyndigheten.se

https://www.brottsoffermyndigheten.se/

Tuomioistuinvirasto (Domstolsverket)

Tuomioistuinvirasto on hallituksen alainen valtion viranomainen, joka toimii maan tuomioistuinten palveluorganisaationa. Tuomioistuinvirasto vastaa yleisestä koordinoinnista ja yhteisistä asioista Ruotsin tuomioistuinlaitoksessa (*Sveriges Domstolar*). Viraston tehtävänä on myös tarjota palveluja tuomioistuimille, vuokra- ja maanvuokralautakunnille (*hyres- och arrendenämnder*) ja oikeusapuviranomaiselle (*Rättshjälpsmyndigheten*).

Yhteystiedot:

036 15 53 00

domstolsverket@dom.se

https://www.domstol.se

Kruununvouti (Kronofogden)

Kruununvouti on valtion viranomainen, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa velkojen vahvistaminen maksamismääräyksellä ja avustaminen maksamattomien velkojen perinnässä.

Yhteystiedot:

0771 73 73 00

kronofogdemyndigheten@kronofogden.se

https://www.kronofogden.se/

Kansallinen naisrauhakeskus (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)

Uppsalan yliopiston yhteydessä toimiva naisrauhakeskus NCK pyrkii hallituksen toimeksiannosta lisäämään tietämystä Ruotsissa esiintyvästä miesten väkivallasta naisia kohtaan, kunniaväkivallasta ja sorrosta sekä väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa. NCK vastaa kansallisesta väkivallan uhreja auttavasta Kvinnofridslinjen-tukipuhelimesta sekä väkivallan uhriksi joutuneille naisille tarkoitetusta erikoisvastaanotosta (*kvinnofridsmottagningen*).

Yhteystiedot:

020 50 50 50

018 611 27 93

info@nck.uu.se

http://www.nck.uu.se/

Poliisiviranomainen (Polismyndigheten)

Poliisiviranomainen tutkii rikoksia ja tekee ennalta ehkäisevää työtä uusien rikosten estämiseksi. Poliisiviranomainen käsittelee myös uhreille heidän suojelemisekseen myönnettävää uutta henkilöllisyyttä (*fingerade personuppgifter*) koskevia asioita.

Yhteystiedot:

114 14

112 (hätätilanteessa)

registrator.kansli@polisen.se

https://polisen.se/

Oikeusapuviranomainen (Rättshjälpsmyndigheten)

Oikeusapuviranomainen on oikeusapulain (*rättshjälpslagen*) mukaisesta oikeusavusta huolehtiva valtakunnallinen viranomainen. Oikeusapuviranomainen toimii myös perintäviranomaisena vaatiessaan tuomioistuimen päätöksellä korvaamaan valtiolle esimerkiksi kuluja, joita valtiolle on aiheutunut puolustajalle rikosasiassa maksetusta palkkiosta.

Yhteystiedot:

060 13 46 00

rattshjalpsmyndigheten@dom.se

https://www.domstol.se/rattshjalpsmyndigheten/

Verovirasto (Skatteverket)

Verovirasto on verotuksesta, kiinteistöveroista, väestörekisteristä ja perukirjojen rekisteröinnistä vastaava hallintoviranomainen. Verovirasto käsittelee myös henkilötietojen suojaamista koskevia hakemuksia (salassapitomerkintä ja pysyminen kirjoilla entisessä osoitteessa).

Yhteystiedot:

0771 567 567

https://www.skatteverket.se/privat.4.76a43be412206334b89800052864.html

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (Ruotsin kunnat ja maakäräjät)

SKL on kaikkien Ruotsin kuntien, maakäräjien ja alueiden keskusjärjestö.

Yhteystiedot:

08 452 70 00
info@skl.se
https://skl.se/

Syyttäjäviranomainen (Åklagarmyndigheten)

Syyttäjä tutkii rikosta yhdessä poliisin kanssa. Jos rikostutkinta johtaa syytteeseen, asia käsitellään oikeudenkäynnissä tuomioistuimessa. Syyttäjän tehtävänä on silloin osoittaa, että syytetty on tehnyt rikoksen.

Yhteystiedot:
010 562 50 00
registrator@aklagare.se
https://www.aklagare.se/

Rikoksen uhrien tukipuhelimet

Barnens rätt i samhället, Bris (Lasten oikeudet yhteiskunnassa -järjestö)

Bris on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton lastenoikeusjärjestö. Hädässä olevat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat ottaa nimettöminä ja maksutta yhteyttä Brisin kuraattoriin sähköpostitse, chatin kautta tai puhelimitse. Brisiin voivat soittaa myös aikuiset, joilla on tarve keskustella jonkun kanssa lapsiin tai nuoriin liittyvistä kysymyksistä tai huolista.

Yhteystiedot:
116 111, lasten ja nuorten tukipuhelin
077 150 50 50, aikuisten tukipuhelin

Brottsofferjouren Sverige (Ruotsin rikosuhripäivystys -järjestö)

Brottsofferjouren Sverige on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ajaa kaikkien rikoksen uhrien oikeutta saada tukea. Järjestöllä on paikallisia päivystyksiä eri puolilla maata, keskustoimisto ja maksuton kansallinen tukipuhelin. Se tukee rikoksen uhreja, todistajia ja omaisia kuuntelemalla sekä antamalla tukea ja neuvoja. Tarvittaessa rikoksen uhria voidaan auttaa ottamaan yhteyttä esimerkiksi psykologista apua, turvakotipalveluja tai taloudellista tukea tarjoaviin tahoihin. Lisäksi rikoksen uhri voi saada rikosprosessiin liittyvää opastusta. Brottsofferjouren Sverige organisoi myös vapaaehtoispohjalta toimivaa todistajien tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilöt antavat tietoa ja tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.

Brottsofferjouren Sverige -järjestöllä on kansallinen puhelinpalvelu, joka tarjoaa tukea kaikille rikoksen uhreille ja voi myös ohjata kääntymään paikallisen rikosuhripäivystyksen puoleen. Kansallinen puhelinpalvelu tarjoaa tukea 21 kielellä.

Yhteystiedot:
0200 21 20 19

Rikosuhriviranomainen (Brottsoffermyndigheten)

Rikosuhriviranomaisen yleisenä tavoitteena on edistää rikosten uhrien oikeuksia sekä kiinnittää huomiota heidän tarpeisiinsa ja etuihinsa. Viranomaisella on neljä valtakunnallista tehtäväaluetta: rikosvahinkokorvausta koskevien asioiden käsittely, rikosuhrirahaston (*Brottsofferfonden*) hallinnointi, toimiminen tietokeskuksena (*Kunskapscentrum*) ja maksettujen rikosvahinkokorvausten periminen rikoksentekijöiltä.

Rikosuhriviranomaisella on palvelupuhelin, joka vastaa ensisijaisesti kysymyksiin rikoksen johdosta maksettavista korvauksista, mutta myös esimerkiksi kysymyksiin oikeudesta asianomistajan avustajaan (*målsägandebiträde*), lapsen erityisedustajasta (*särskild företrädare för barn*), lähestymiskiellosta ja oikeudenkäyntimenettelystä.

Yhteystiedot:
090 70 82 00

Kansallinen naisrauhakeskus (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)

Uppsalan yliopiston yhteydessä toimiva naisrauhakeskus NCK pyrkii hallituksen toimeksiannosta lisäämään tietämystä Ruotsissa esiintyvästä miesten väkivallasta naisia kohtaan, kunniaväkivallasta ja sorrosta sekä väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa. NCK vastaa kansallisesta väkivallan uhreja auttavasta Kvinnofridslinjen-tukipuhelimesta sekä väkivallan uhriksi joutuneille naisille tarkoitetusta erikoisvastaanotosta (*kvinnofridsmottagningen*).

Yhteystiedot:
020 50 50 50

Terrafem

Terrafem on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ylläpitää Ruotsin ainoaa valtakunnallista päivystyspuhelinta väkivallan uhriksi joutuneille ulkomaalaistaustaisille naisille. Terrafemillä on myös juristipäivystys sekä turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.

Yhteystiedot:
020 52 10 10

Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL (Seksuaalisen yhdenvertaisuuden keskusliitto), RFSL:n rikosuhripäivystys

RFSL on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tavoitteena on, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ihmisillä (homo- ja biseksuaaleilla sekä trans- ja queer-ihmisillä, hbtq) olisi samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan jäsenillä. RFSL:llä on rikosuhripäivystys, joka on tarkoitettu loukkausten, uhkausten ja väkivallan uhriksi joutuneille hbtq-henkilöille. Päivystykseen voivat ottaa yhteyttä myös omaiset ja ystävät sekä henkilöt, jotka kohtaavat uhriksi joutuneita hbtq-henkilöitä työssään. RFSL tarjoaa kriisikeskusteluja, tietoa oikeuksista, apua asiointiin viranomaisten kanssa, tukea oikeudenkäynnin yhteydessä sekä turvakotipalveluja.

Yhteystiedot:
020 34 13 16

Onko rikoksen uhrien tuki maksutonta?

Kyllä, voittoa tavoittelemattomat järjestöt tarjoavat maksutta tukea rikoksen uhreille. Sama pätee viranomaisten vastuulla oleviin tukitoimiin.

Millaista tukea voin saada valtiolta tai viranomaisilta?

Rikosuhriviranomainen (Brottsoffermyndigheten)

Rikosuhriviranomaisen yleisenä tavoitteena on edistää rikosten uhrien oikeuksia sekä kiinnittää huomiota heidän tarpeisiinsa ja etuihinsa. Viranomaisella on neljä valtakunnallista tehtäväaluetta: rikosvahinkokorvausta koskevien asioiden käsittely, rikosuhrirahaston (*Brottsofferfonden*) hallinnointi, toimiminen tietokeskuksena (*Kunskapscentrum*) ja maksettujen rikosvahinkokorvausten periminen rikoksentekijöiltä.

Yhteystiedot:
090 70 82 00
registrator@brottsoffermyndigheten.se
https://www.brottsoffermyndigheten.se/

Tuomioistuinvirasto (Domstolsverket)

Tuomioistuinvirasto on hallituksen alainen valtion viranomainen, joka toimii maan tuomioistuinten palveluorganisaationa. Tuomioistuinvirasto vastaa yleisestä koordinoinnista ja yhteisistä asioista Ruotsin tuomioistuinlaitoksessa (*Sveriges Domstolar*). Viraston tehtävänä on myös tarjota palveluja tuomioistuimille, vuokra- ja maanvuokralautakunnille (*hyres- och arrendenämnder*) ja oikeusapuviranomaiselle (*Rättshjälpsmyndigheten*).
Yhteystiedot:
036 15 53 00
domstolsverket@dom.se
https://www.domstol.se

Kruununvouti (Kronofogden)
Kruununvouti on valtion viranomainen, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa velkojen vahvistaminen maksamismääräyksellä ja avustaminen maksamattomien velkojen perinnässä.
Yhteystiedot:
0771 73 73 00
kronofogdemyndigheten@kronofogden.se
https://www.kronofogden.se/

Kansallinen naisrauhakeskus (Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK)
Uppsalan yliopiston yhteydessä toimiva naisrauhakeskus NCK pyrkii hallituksen toimeksiannosta lisäämään tietämystä Ruotsissa esiintyvästä miesten väkivallasta naisia kohtaan, kunniaväkivallasta ja sorrosta sekä väkivallasta samaa sukupuolta olevien parisuhteissa. NCK vastaa kansallisesta väkivallan uhreja auttavasta Kvinnofridslinjen-tukipuhelimesta sekä väkivallan uhriksi joutuneille naisille tarkoitetusta erikoisvastaanotosta (*kvinnofridsmottagningen*).
Yhteystiedot:
020 50 50 50
018 611 27 93
info@nck.uu.se
http://www.nck.uu.se/

Poliisiviranomainen (Polismyndigheten)
Poliisiviranomainen tutkii rikoksia ja tekee ennalta ehkäisevää työtä uusien rikosten estämiseksi. Poliisiviranomainen käsittelee myös uhreille heidän suojelemisekseen myönnettävää uutta henkilöllisyyttä (*fingerade personuppgifter*) koskevia asioita.
Yhteystiedot:
114 14
112 (hätätilanteessa)
registrator.kansli@polisen.se
https://polisen.se/

Oikeusapuviranomainen (Rättshjälpsmyndigheten)
Oikeusapuviranomainen on oikeusapulain (*rättshjälpslagen*) mukaisesta oikeusavusta huolehtiva valtakunnallinen viranomainen. Oikeusapuviranomainen toimii myös perintäviranomaisena vaatiessaan tuomioistuimen päätöksellä korvaamaan valtiolle esimerkiksi kuluja, joita valtiolle on aiheutunut puolustajalle rikosasiassa maksetusta palkkiosta.
Yhteystiedot:
060 13 46 00
rattshjalpsmyndigheten@dom.se
https://www.domstol.se/rattshjalpsmyndigheten/

Verovirasto (Skatteverket)
Verovirasto on verotuksesta, kiinteistöveroista, väestörekisteristä ja perukirjojen rekisteröinnistä vastaava hallintoviranomainen. Verovirasto käsittelee myös henkilötietojen suojaamista koskevia hakemuksia (salassapitomerkintä ja pysyminen kirjoilla entisessä osoitteessa).
Yhteystiedot:
0771 567 567
https://www.skatteverket.se/

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL (Ruotsin kunnat ja maakäräjät)
SKL on kaikkien Ruotsin kuntien, maakäräjien ja alueiden keskusjärjestö.
Yhteystiedot:
08 452 70 00
info@skl.se
https://skl.se/

Syyttäjäviranomainen (Åklagarmyndigheten)
Syyttäjä tutkii rikosta yhdessä poliisin kanssa. Jos rikostutkinta johtaa syytteeseen, asia käsitellään oikeudenkäynnissä tuomioistuimessa. Syyttäjän tehtävänä on silloin osoittaa, että syytetty on tehnyt rikoksen.
Yhteystiedot:
010 562 50 00
registrator@aklagare.se
https://www.aklagare.se/

Millaista tukea voin saada kansalaisjärjestöiltä?

Barnens rätt i samhället, Bris (Lasten oikeudet yhteiskunnassa -järjestö)
Bris on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton lastenoikeusjärjestö. Hädässä olevat alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret voivat ottaa nimettöminä ja maksutta yhteyttä Brisin kuraattoriin sähköpostitse, chatin kautta tai puhelimitse. Brisiin voivat soittaa myös aikuiset, joilla on tarve keskustella jonkun kanssa lapsiin tai nuoriin liittyvistä kysymyksistä tai huolista.
Yhteystiedot:
116 111, lasten ja nuorten tukipuhelin
077 150 50 50, aikuisten tukipuhelin
info@bris.se
https://www.bris.se/

Brottsofferjouren Sverige (Ruotsin rikosuhripäivystys -järjestö)
Brottsofferjouren Sverige on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ajaa kaikkien rikoksen uhrien oikeutta saada tukea. Järjestöllä on paikallisia päivystyksiä eri puolilla maata, keskustoimisto ja maksuton kansallinen tukipuhelin. Se tukee rikoksen uhreja, todistajia ja omaisia kuuntelemalla sekä antamalla tukea ja neuvoja. Tarvittaessa rikoksen uhria voidaan auttaa ottamaan yhteyttä esimerkiksi psykologista apua, turvakotipalveluja tai taloudellista tukea tarjoaviin tahoihin. Lisäksi rikoksen uhri voi saada rikosprosessiin liittyvää opastusta. Brottsofferjouren Sverige organisoi myös vapaaehtoispohjalta toimivaa todistajien tukihenkilötoimintaa. Tukihenkilöt antavat tietoa ja tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.
Yhteystiedot:
0200 21 20 19
08 644 88 00
info@brottsofferjouren.se
http://www.brottsofferjouren.se/
Föreningen Anhöriga till sexuellt utnyttjade barn, ATSUB (Seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisten yhdistys)
ATSUB-yhdistys järjestää seksuaalisesti hyväksikäytettyjen lasten omaisille henkilökohtaisia tukikeskusteluja sekä antaa tukea ja apua asiointiin viranomaisten kanssa. Yhdistys järjestää myös tukiryhmätoimintaa ja tarjoaa tukea oikeudenkäynnin yhteydessä.
Yhteystiedot:
08 644 21 12
info@atsub.se
http://atsub.se/
Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL (Seksuaalisen yhdenvertaisuuden keskusliitto), RFSL:n rikosuhripäivystys
RFSL on voittoa tavoittelematon järjestö, jonka tavoitteena on, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ihmisillä (homo- ja biseksuaaleilla sekä trans- ja queer-ihmisillä, hbtq) olisi samat oikeudet, mahdollisuudet ja velvollisuudet kuin kaikilla muillakin yhteiskunnan jäsenillä. RFSL:llä on rikosuhripäivystys, joka on tarkoitettu loukkausten, uhkausten ja väkivallan uhriksi joutuneille hbtq-henkilöille. Päivystykseen voivat ottaa yhteyttä myös omaiset ja ystävät sekä henkilöt, jotka kohtaavat uhriksi joutuneita hbtq-henkilöitä työssään. RFSL tarjoaa kriisikeskusteluja, tietoa oikeuksista, apua asiointiin viranomaisten kanssa, tukea oikeudenkäynnin yhteydessä sekä turvakotipalveluja.
Yhteystiedot:
020 34 13 16
boj@rfsl.se
http://www.rfsl.se/verksamhet/brottsofferjour/
Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks (Naisille ja tytöille tarkoitettujen päivystyspalvelujen keskusjärjestö)
Roks koordinoi keskusjärjestöön kuuluvia paikallisia päivystyksiä, jotka tarjoavat tukea ja turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille, tytöille ja lapsille. Järjestö pyrkii myös vaikuttamaan mielipiteisiin, tuomaan esiin päivystyksissä saatuja kokemuksia ja vähentämään näin miesten naisiin kohdistamaa väkivaltaa.
Yhteystiedot:
08 442 99 30
info@roks.se
https://www.roks.se/
Riksföreningen mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen, Rise (Insestin ja muun seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi lapsena joutuneiden valtakunnallinen tukiyhdistys)
Rise on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka tarjoaa tukea lapsena seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi joutuneille aikuisille. Yhdistyksellä on tukipuhelin, johon voivat ottaa yhteyttä niin naiset, miehet ja lapset kuin omaiset ja alan ammattilaisetkin. . Lisäksi Rise tarjoaa jäsenilleen erilaista toimintaa, esimerkiksi keskustelua vertaistukiryhmissä.
Yhteystiedot:
08 696 00 95
stod@rise-sverige.se
http://rise-sverige.se/
Terrafem
Terrafem on voittoa tavoittelematon järjestö, joka ylläpitää Ruotsin ainoaa valtakunnallista päivystyspuhelinta väkivallan uhriksi joutuneille ulkomaalaistaustaisille naisille. Terrafemillä on myös juristipäivystys sekä turvakotipalveluja väkivallan uhriksi joutuneille naisille ja heidän lapsilleen.
Yhteystiedot:
020 52 10 10
08 643 05 10
info@terrafem.org
http://www.terrafem.org/
Unizon
Unizon on keskusjärjestö, jonka jäseninä on naisille ja tytöille tarkoitettuja päivystyspalveluja ja muita tasa-arvoisen ja väkivallattoman yhteiskunnan puolesta työskenteleviä tukiorganisaatioita. Jäsenjärjestöjen tehtäviin kuuluu ensisijaisesti väkivallan uhriksi joutuneiden naisten ja heidän lastensa tukeminen ja suojelu. Lisäksi ne tekevät ennalta ehkäisevää työtä lasten ja nuorten parissa, tarjoavat tukea lapsille ja nuorille, pyrkivät vaikuttamaan mielipiteisiin ja levittävät tietoa.
Yhteystiedot:
08 642 64 01
info@unizon.se
http://unizon.se/
Päivitetty viimeksi: 18/01/2019
Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä.Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.